

2. Стратегии развития финансового рынка государств-членов ТС и ЕАЭС на период до 2025 года / под ред. Я.М. Миркина. - М.: Инвестиционная компания «Еврофинансы», -2015. - 308 с.
3. ЕЭК (2019) Финансовые организации в ЕАЭС. Статистический сборник за 2018 год.

Есебаева Г.Б., 3 курс студенті (академик Е.А. Бөкетов атындағы ҚарМУ)

ҚАЗІРГІ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖАҒДАЙДАҒЫ БАНК НАРЫҒЫНДАҒЫ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ САЛЫМДАР

Әлемдік қаржы дағдарысы жағдайында ел сыртқы нарықтағы өзгерістерге осалдығын көрсетті, бұл экономиканы шикізаттық бағдарлаудан экономиканы шикізаттық емес секторды дамытуға көшу қажеттілігін тағы бір рет көрсетеді, бұл дағдарыстан шығарады. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың «Жаңа онжылдық - жаңа экономикалық өрлеу - Қазақстанның жаңа мүмкіндіктері» атты Қазақстан халқына Жолдауында алдағы онжылдықта елдің орнықты және теңгерімді дамуына жеделдетілген әртараптандыру және ұлттық экономиканың бәсекеге қабілеттілігін арттыру арқылы қол жеткізілетіні атап өтілді. Бұл стратегияны іске асыру үшін елге үлкен инвестициялар қажет. Өз кезегінде, елдің тұрақты ұзақ мерзімді экономикалық өсуіне инвестициялық нарықтың барлық қатысушылары арасындағы инвестициялық қатынастарды дамыту арқылы қол жеткізіледі. Осы кезеңде отандық экономикада нақты секторды дамыту үшін қажетті инвестициялық ресурстар жетіспейді, сондай-ақ инвестициялық нарықтың қатысушылары төмен инвестициялық белсенділікпен сипатталады, олардың барлығы тұтастай алғанда экономиканың дамуының баяулауына әкеледі.

Дағдарыспен анықталған отандық банк жүйесінің тұрақсыздығы оның Қазақстан экономикасының нақты секторын инвестициялық ресурстармен қамтамасыз ету мүмкіндігін азайтты. Сонымен қатар, республика экономикасының дамуындағы негізгі факторлардың бірі коммерциялық банктердің инвестициялық нарықтағы белсенділігі болып табылады. Тарихи тұрғыдан алғанда, банктер экономиканың қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін инвестициялық ресурстарды жинақтай алатын институттар болды. Ел экономикасына ұзақ мерзімді инвестицияларды ұтымды пайдалану коммерциялық банктердің инвестициялық процеске белсенді қатысуын талап етеді.

Бүгінгі таңда, бірінші кезекте, тартымды қаржы құралдарының тиісті спектрінің болмауымен байланысты инвестициялық нарықты жандандыруға елеулі кедергілер бар. Екіншіден, инвестициялық нарықтың жекелеген субъектілері, оның ішінде коммерциялық банктер бөлек жұмыс істейді, бұл инвестициялық нарықтағы басқа қаржы-несиелік институттармен өзара әрекеттестіктің жеткіліксіздігіне әкеледі.

Қазіргі кезеңде Қазақстанның индустриалды-инновациялық дамуының жеделдетілген жоспарын іске асыру жағдайында инвестициялық нарық дағдарыстан кейінгі дамуға және ұлттық экономиканың жоғары деңгейіне «серпіліс» алғышарттарын қалыптастыруға ықпал етуі керек. Осыған байланысты, экономиканың нақты секторына инвестициялау проблемаларын шешу үшін коммерциялық банктердің инвестициялық нарықтағы қызметін одан әрі жетілдіру қажеттілігі мақаланың зерттеу тақырыбының өзектілігін анықтайды.

Мәселені білу дәрежесі. Коммерциялық банктердің инвестициялық нарықтағы қызметінің мәселелері батыс экономистерінің еңбектерінде табылды, олар : Х.П. Бер, Р. Коттер, Д.С. Кидвелл, Р.Л. Петерсон, Д.В.Блэквелл, Фредерик С. Мишкин, т.б. Р.Л. Миллер, Дж.Синки, У.Ф. Шарп, С. Фрост т.б. Экономикадағы инвестициялық ағымды басқаратын негізгі субъектілер - бұл арнайы банк өнімдері мен құралдары түріндегі арнайы мүмкіндіктері бар коммерциялық банктер. Зерттеу нәтижелері бойынша, экономиканың қажеттіліктеріне байланысты дәстүрлі банктік өнімдер қарапайымнан күрделірек, күрделі формаларға ауысады, ал олар негізінен жаңа интеграцияланған өнімнің бөлігі болып табылады. Сонымен, инвестициялық нарықтағы дәстүрлі депозиттерге негізделген ресурстардың шектеулі болуына байланысты өтімділігі жоғары сертификаттар түрінде жаңа өнімдер пайда болды. Несиелік нарықтың кемшіліктері оның инвестициялық бөлігінде анықталды:

- банк секторында уақытша бос ресурстардың барлық көлемін нарыққа тартудың тиімді механизмі болған жоқ;
- несие портфелінің төмен өтімділігі байқалды;
- несиелерді қайта қаржыландыру тетігі болған жоқ.

Бұл кемшіліктер банктік несиені экономиканың инвестициялық жобаларын іске асыру үшін пайдалануға жол бермеді. Несиелерді қайта қаржыландыру тетіктерінің қажеттілігі активтерді секьюритизациялауды дамытуға серпін берді, бұл банктердің бұдан әрі инвестициялық қызметі үшін қажет қосымша ресурстардың босатылуына әкелді. Инвестициялар нарығының сегменті болып табылатын арнайы бағалы қағаздар нарығында сатылатын бағалы қағаздардың пайда болуына әкелетін неғұрлым тиімді және өтімді қаржылық құрал қажет болды. Туынды қаржы құралдары бастапқы меншікті капитал және қарыз құралдары негізінде дамыды. Мұның бәрі кепілдемелік өнімдерді әзірлеуді және банктердің басқа шаруашылық жүргізуші субъектілермен тәуекелдерді бөлуді талап етті. Бастапқы және қайталама нарықтардың дамуы нарық қатысушылары арасында бір капиталдан екінші сегментке инвестициялық капиталды кедергісіз жылжытуға мүмкіндік береді. Әрине, шектеулі ресурстармен деривативтер нарығы маңызды рөл атқарады, бірақ сонымен бірге асимметриялық ақпарат пен жалған таңдау проблемаларына әкеледі. Бұл жағдайдың алдын алу үшін маңызды аспект - бұл ашықтық, ашықтық, кепілдіктердің болуы және қажетті реттеуші тұтқалар.

Біздің ойымызша, инвестициялық нарықтың функционалды құрылымын нарықтық қатынастар арасындағы өзара әсер етпейтін жүйе ретінде қарастыруға болады, бұл нарық субъектілері арасында инвестициялық өнімдер мен қызметтердің жинақталуы мен қайта бөлінуіне ықпал етеді. Егер біз инвестициялық нарықты институционалды құрылым тұрғысынан қарастыратын болсақ, онда бұл белгілі бір мақсаттарға қол жеткізу үшін сұраныс пен ұсынысқа сәйкес инвестициялық капиталдың қозғалысын қамтамасыз ететін инвестициялық банк мекемелерінің жиынтығы. Отандық нарықтың өзінің ғасырлық тарихы мен тәжірибесі бар және барлық талаптарды толық қанағаттандыра алмайтын батыс нарығымен салыстырғанда әлі жас екендігі даусыз. Макроэкономикалық шкала бойынша бүгінгі күннің әл-ауқаты негізінен кешегі инвестициялардың нәтижесі болып табылады, бұл өз кезегінде ертеңгі еңбек өнімділігінің өсуіне және жоғары әл-ауқаттың өсуіне негіз болады. Біз үнемі және бүгінгі күн мен ертең тұтыну арасындағы түйіскен жердеміз. Бүгінгі өндіріс өніміміздің көп бөлігін қаншалықты үнемдеп, инвестициялаймыз, соншалықты ертеңгі күні тұтынуға мүмкіндік аламыз. Керісінше, бүгінгі ресурстарды тұтыну үшін неғұрлым көп қолданатын болсақ, ертеңгі күні сұраныстың неғұрлым жоғары болу мүмкіндігі аз болады.

Қорыта келгенде, инвестициялар болашақта кәсіпорынның қалыпты жұмысын, тұрақты қаржылық жағдайын қамтамасыз етіп, кірісті барынша арттыруға қажет. Сонымен қатар инвестициялар ең маңызды экономикалық категория болып табылады және макро және микро деңгейлерде, ең алдымен қарапайым және кеңейтілген өндіріс, құрылымдық қайта құру, пайданы максимумдау және осыған байланысты көптеген әлеуметтік мәселелерді шешу үшін және қазіргі экономикалық жағдайды ала отырып, инвестициялар мемлекеттің экономикасын тұрақтандыруда маңызды рөл атқарады.

Әдебиеттер

1. Мақыш С.Б. Банк ісі: Оқулық.- Алматы: Жеті жарғы, 2009. - 552 бет
2. <https://intolimp.org/publication/k-azak-stan-riespublikasyndag-y-inviestitsiialyk-k-ymiet-korsietu.html>
3. Н.Г.Мэнкью. Экономикс: Оқулық. -2017. - 904 бет

Жансейтов А.Т., м.н., преподаватель (КарГУ им. Е.А. Букетова)

ФИНАНСОВЫЕ МЕНЕДЖЕРЫ И ФИНАНСОВЫЕ ИННОВАЦИИ

Сегодня все более интенсивные переходы бизнес-среды, быстрые изменения рынков и сложный рост приводят к тому, что роль инноваций становится все более важной в росте и развитии бизнеса. Инновация, которая является индикатором нового понятия и состоит из различных технических, экономических, социологических и психологических измерений. Как правило, инновация состоит из двух основных частей: открытие новой идеи или изобретения и превращение этой идеи в продукт, процесс или полезную услугу для общества. В соответствии с этим общим определением, инновационный менеджмент - это сложный процесс, требующий эффективного планирования, координации действий специалистов и инновационных личностей, исполнительной структуры организации, в которой финансовые менеджеры занимают серьезное место и хорошо знают потребности промышленности и общества.